

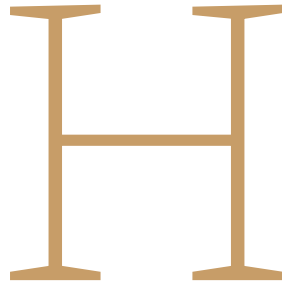
Јубиларних 185 година постојања санитетске службе

ЗДРАВ НАРОД ЗДРАВА ВОЈСКА

– Да би војно здравство остало у врху медицинске струке, неопходан је истовремени рад на различитим пољима. Управо због тога један од приоритетних задатака у претходном периоду било је поновно увођење допунског рада ВМА, а наставља се проналажењем решења за сарадњу војних болница у Нишу и Новом Саду са Републичким фондом за здравствено осигурање. Једино интегрисаним приступом лечењу комплетног становништва поштујемо постулат рада санитетске службе и чињеницу да се 185 година развијамо према потребама војске и народа. На то указује и изрека здрав народ – здрава војска, коју је рекао генерал др Михаило Петровић, централна личност обележавања овогодишњег јубилеја – рекао је начелник Управе за војно здравство бригадни генерал др сц. вет. мед. Радивоје Анђелковић.

Разговарала Мира ШВЕДИЋ

Фото: Горан Станковић

изом активности 30. јула обележено је јубиларних 185 година постојања санитетске службе. Централна свечаност одржана је у Дому Војске у Нишу. Са бригадним генералом др сц. вет. мед. Радивојем Анђелковићем, који је од новембра 2021. на челу Управе за војно здравство, руководеће јединице санитетске службе, разговарали смо о значају тог дана, о столетности службе, њеним изазовима и плановима.

ГОСПОДИНЕ ГЕНЕРАЛЕ, ПОРЕД ЦЕНТРАЛНЕ СВЕЧАНОСТИ У НИШУ, ПРАЗНИК ЈЕ ПРАТИЛА, КАО И НЕКАД, АКЦИЈА ПРЕВЕНТИВНИХ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ ПРЕГЛЕДА. ГРАЂАНИ ОД 29. ЈУЛА ДО 2. АВГУСТА МОГУ ДА СЕ ПРЕГЛЕДАЈУ НА ТРИ ПОКАЦИЈЕ – У БЕОГРАДУ, НИШУ И НОВОМ САДУ. ДА ЛИ ЈЕ ТО ПОВРАТАК ТРАДИЦИЈИ КОЈА ЈЕ ПОСТОЈАЛА ПРЕ ЕПИДЕМИЈЕ ВИРУСА КОРОНА?

– Превентивни специјалистички прегледи су наш традиционални поклон грађанима и уједно подсетник да војно здравство покрива целу територију Републике Србије и лечење свих грађана на различитим нивоима здравствене заштите. Организовали смо бесплатне специјалистичке прегледе током једне радне недеље, а по потреби организоваћемо их још. И до сада смо поводом празника имали акције превентивних прегледа, а последња је била 2019. године. Од тада нас је пандемија вируса корона омела у тим активностима. Прегледи су одржани, поред највеће, најпознатије и једине терцијарне војноздравствене установе – ВМА, и у војним болницама у Нишу и Новом Саду. Све те војноздравствене установе, уз Центар војномедицинских ус-танова Београд, задужене су за комплетну заштиту здравља, како професионалних војних лица и чланова њихових породица, тако и свих осталих грађана.

Иако је фокус лечења највише окренут престоници и раду ВМА, превенција, темељ очувања здравља, почиње на примарним и секундарним нивоима, на којима се најчешће и завршава. Барем би у

теоријском смислу требало да буде тако. Међутим, резултати из праксе показују да је за развој здравствене културе, што је посебно евидентно код млађе популације, потребно још много залагања, разговора на тему важности правовремене дијагностике и истицања да се, нажалост, хронична обољења манифестују све чешће у ранијим годинама.

ТО СВАКАКО ГОВОРИ О ВАЖНОСТИ ПРЕВЕНТИВЕ, АЛИ И О ТОМЕ ДА СЕ НА ЊУ НЕ СМЕ ЗАБОРАВИТИ.

– Комплексна организација војног здравственог система у суштини представља пут од усвајања здравих животних навика, преко ране дијагностике до излечења. Управо због тога специјалистички прегледи осмишљени су да покрију најактуелније области медицине, које, опет, нажалост, нису важне само током лета, већ су само тренутно атрактивније. Конкретан пример јесу дерматолошки прегледи и превенције карцинома коже – меланома. У суштини, сви превентивни прегледи на свим нивоима здравствене заштите и у најразличитијим распонима животне доби показали су се у пракси као најважнији. Усталом, с разлогом постоји крилатица „превенција је мајка здравља”.

МНОГЕ БОЛЕСТИ СМАТРАЈЕ СУ СЕ ДО СКОРО ОБОЉЕЊИМА СТАРИЈИХ ЛИЦА, А ДА ЛИ ЈЕ ТО САДА СЛУЧАЈ?

– Није више. То је посебно евидентно код кардиоваскуларних болести и на то указују подаци из војноздравствених ус-танова о успешно збринутим ургентним кардиолошким стањима у претходних неколико месеци. Истицали смо у последње време и у медијима да је евидентан број младих пацијената са озбиљним кардиолошким проблемима. Све то указује на чињеницу да треба да се утиче на свест млађих генерација о очувању здравља и здравственој култури уопште, а то нам је један од кључних циљева у наредном периоду.

КОЈИ СУ ОСТАЛИ ПЛАНОВИ ЗА РАЗВОЈ ВОЈНОГ ЗДРАВСТВА У БУДУЋНОСТИ?

– Од када сам дошао на чело Управе за војно здравство, имао сам прилику да сагледам колико је флексибилности и свеобухватног приступа потребно како бисмо се прилагодили модерном времену и свему што оно доноси. Да би војно здравство остало у врху медицинске струке, неопходан је истовремен рад на различитим

ИЗ ИСТОРИЈАТА САНИТЕТСКЕ СЛУЖБЕ

Одредбама изведеним из Сретењског устава 1835. године нормативно је уређена и успостављена организација војносанитетске службе у Србији. Исте године распоређени су први војни лекари, а затим су 1836, након прве регулације војника, установљене и прве војне болнице – у Крагујевцу, Београду и Пожаревцу. Те године основан је и Солдатски шпитаљ у Савамали – прва војна болница у Београду. Потом је 1839. донет нови Закон о војсци – Устројеније гарнизоне војске, а Указом од 30. јула 1839. за првог доктора Главног штаба и уједно начелника санитета гарнизонске војске Србије постављен је др Емерих Линденмајер – први начелник санитетске службе. Доктору Линденмајеру припадају и највеће заслуге за организовање и унапређење војног санитета у том периоду: израдио је пројекат нове војне болнице у Београду, повећавао војносанитетски персонал према расту стајаће војске, организовао гарнизоне болнице у Крагујевцу и Ћуприји, израдио и објавио прве прописе и правила санитетске службе у војсци, грађанству и у карантинима, увео прве учене бабице у српске болнице, борио се против тешких епидемија пегавог тифуса, великих богиња и морбила.

Повећане потребе за новим капацитетима условиле су да се приступи изградњи велике војне болнице на Цветном тргу по пројекту одобреном Указом кнеза Александра Карађорђевића. Истим указом проглашен је и Закон о устројенију шпитаља централне војске и основана је ВМА.

Прва фармакопеја усвојена је 1863. године захваљујући др Карлу Белонију, а његовом заслугом донесени су и многи други прописи којима су регулисани битни елементи санитетске службе.

Залагањем др Владана Ђорђевића постигнуто је много у унапређењу положаја лекарске професије и у војном и у цивилном сектору. На његов предлог 1872. формирано је Српско лекарско друштво (исте године када и немачко), а основано је и гласило „Српски архив за целокупно лекарство“, чији је први број изашао 1874. године.

пољима. Управо због тога један од приоритетних задатака у претходном периоду било је поновно увођење допунског рада ВМА, а наставља се проналажењем решења за сарадњу војних болница у Нишу и Новом Саду са Републичким фондом за здравствено осигурање. Једино интегрисаним приступом лечењу комплетног становништва поштујемо постулат рада санитетске службе и чињеницу да се 185 година развијамо према потребама војске и народа. Томе у прилог говори и позната изрека здрав народ – здрава војска генерала др Михаила Петровића, који је централна личност овогодишњег јубилеја.

Модернизација свих организацијских јединица Управе за војно здравство захтева бригу о великим технолошким системима и неопходно је константно улагање. У највећој мери потребе за модернизацијом односе се на наше три области рада – медицину, фармацију и ветерину. Међутим, логистичка подршка нашег система обухвата сложене и обимне активности због великог броја запослених, великог броја корисника и јединствености рада војноздравствених установа, од којих свака има засебне потребе у смислу редовног сервисирања, поправки медицинске и друге опреме и постизања оперативности у сваком тренутку.

Верујем да ће још неколико кључних елемената у будућности обликовати наш рад, како бисмо осигурали брз и ефикасан одговор на све здравствене изазове. Увођење најновијих технологија, како у области роботике, која ни у нашој земљи више није новост, па до искушења које доноси вештачка интелигенција у најширој лепези занимања. Затим, ту је и интензивна психолошка подршка запослених, као одговор на све чешће препознавање важности очувања менталног здравља.

РЕЗУЛТАТ БОГАТЕ И БУРНЕ ИСТОРИЈЕ САНИТЕТСКЕ СЛУЖБЕ ЈЕ ПЛОДОНОСНА МЕЂУНАРОДНА ВОЈНОМЕДИЦИНСКА САРАДЊА. РЕПУБЛИКА СРБИЈА ПРЕУЗЕЛА ЈЕ ПОНОВО ОВЕ ГОДИНЕ УЛОГУ ВОДЕЋЕ НАЦИЈЕ У ОКВИРУ БАЛКАНСКИХ ВОЈНОМЕДИЦИНСКИХ СНАГА (ВМТФ). ДА ЛИ ТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ КВАЛИТЕТ РАДА СРПСКИХ ВОЈНИХ МЕДИЦИНАРА ПРЕПОЗНАТ У РЕГИОНУ?

– Балканске војномедицинске снаге представљају пројекат од изузетне важности за војномедицинску сарадњу у региону. Далеки пут од идеје до међународно признатог правног субјекта пратили смо кроз

до сада четири регионалне конференције одржане у Београду. Од тада је прилагођаван концепт рада у складу са новим изазовима, које су немали број пута пред нас постављале кризне ситуације. У наредне две године наставићемо да успешно, поред активности, као што су мултинационалне операције, конгреси, стручни скупови, кроз рад ВМТФ-а, размењујемо идеје и стручна знања са колегама из земаља у окружењу ради усавршавања компетенција, интероперабилности, али и незаобилазног учвршћивања пријатељских и партнерских односа.

Током међународних посета могли смо да утврдимо у разговору са иностраним колегама да не остајемо за сличним системима. Посебно је значајно учешће наших санитетских тимова у мировним операцијама и оно представља један од најважнијих аспеката међународне сарадње. Девет година и тренутно 15. контингент, који чини најбројнији санитетски тим, доказује посвећеност и одлучност тимског рада војномедицинских стручњака у збрињавању припадника УН, али и других међународних мисија у болници нивоа 2+ у мисији MINUSCA.

Да је квалитет рада српских војних медикаинара препознат у свету, говори освојено друго место на међународном такмичењу одржаном у Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске. Иако је осам младих припадника ВМА учествовало први пут, и то као једини у потпуности санитетски тим, показали су изванредне резултате широким спектром медицинских и војних вештина – од употребе војне опреме до збрињавања и евакуације повређених под дејством различитог оружја – и истовремено доказали изузетну физичку спремност у комплексним условима.

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА У НИШУ БИЛА ЈЕ ПОСВЕЋЕНА САНИТЕТСКОМ ГЕНЕРАЛУ ДР МИХАИЛУ ПЕТРОВИЋУ, ПРВОМ СРПСКОМ ХИРУРГУ. ЗАШТО СУ ОДАБРАНИ НИШ И ДР ПЕТРОВИЋ? ДА ЛИ СЕ НА ТАЈ НАЧИН ОДАЈЕ ЗАХВАЛНОСТ ТОМ ПОМАЛО ЗАБОРАВЉЕНОМ ВЕЛИКАНУ ВОЈНОГ САНИТЕТА, КОЈИ ЈЕ ЗАВЕШТАО ДА ЊЕГОВО СРЦЕ ПОСЛЕ СМРТИ БУДЕ УГРАЂЕНО У ЗИД

ХИРУРШКЕ САПЕ СТАРЕ ВМА? НАЖАЛОСТ, ТА УРНА ЈЕ БИЛА УНИШТЕНА ПРИЛИКОМ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ЗГРАДЕ.

– За обележавање јубилеја одабрали смо Војну болницу Ниш јер спада у најстарије и најугледније медицинске и војне установе у Србији, која је имала централну улогу у бројним ратним сукобима. Од времена оснивања прошла је трновит пут кроз све ратове које је водио српски народ, а са њом је започело и развијало се здравство и здравствене установе не само Ниша већ и читавог региона. И управо је санитетски генерал др Михаило Петровић био оснивач хирургије тада Моравске сталне војне болнице у Нишу. Његове историјске заслуге у медицини, а посебно у ратној хирургији, запамћене су и препознате и ван граница наше земље. Из свих тих разлога, свечана академија поводом јубилеја била је посвећена том великану санитетске службе и првом српском хирургу. Јубилеј је била прилика да се открије и спомен-плоча на згради Првог хируршког павиљона у Војној болници Ниш управо њему у част.

Иначе, сваки од родоначелника српског санитета, од Емериха Линденмајера, Карла Белонија, Владана Ћорђевића, Михајла Марковића и других, заслужио је подједнако да их величамо поводом 30. јула и великог војног празника. Од њих смо наследили задатке, идеје, перспективу, али и обавезу да свакодневно унапређујемо наш рад. ▀